

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکز
دانشکده هنر و معماری، گروه مرمت

(M.A) پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

عنوان :

مرمت و احیاء خانه معین التجار بوشهری
با در نظر گرفتن ساختار تاریخی لاله زار

استاد راهنما :

دکتر محمد حسن طالبیان

استاد مشاور:

دکتر اسماعیل طلایی

پژوهشگر

زهرا قمشی

پاییز ۱۳۹۲

تقدیم به :

پدر و مادر عزیزم که با حمایت های بی دریغشان راه را برای
تحصیل من هموار کردند.

و

همسر مهربانم که مشوق و همراه همیشگی من در این راه بوده است و
بدون کمک و دلسوزی های بی دریغش هرگز این پروژه را پایانی نبود.

تشکر و قدردانی:

از آقای دکتر محمد حسن طالبیان، استاد راهنمای بزرگوارم که در این مدت همواره راهنمایی های ارزنده شان گره گشای راهم بوده است.

و

همچنین آقای دکتر اسماعیل طلایی، استاد مشاور محترم که در طول این تحقیق از دانش و تجربیاتشان بهره مند بوده ام.

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات طرح

- چکیده..... ۱
- ۱-۱ بیان مساله تحقیق..... ۱
- ۲-۱ اهمیت موضوع تحقیق و دلایل انتخاب آن..... ۲
- ۳-۱ اهدافی تحقیق..... ۳
- ۴-۱ سوالات یا فرضیه های تحقیق..... ۳
- ۵-۱ چهارچوب نظری تحقیق..... ۴
- ۶-۱ روش تحقیق..... ۴

فصل دوم: موقعیت جغرافیایی بنا

بخش اول

- ۱-۲ شهر تهران..... ۵
- ۲-۱-۲ موقعیت جغرافیایی استان تهران..... ۷
- ۳-۱-۲ شهرستان های استان تهران..... ۷
- ۴-۱-۲ اقلیم شهر تهران..... ۷

الف

- ۵-۱-۲ آب و هوای استان تهران..... ۱۳.....
- ۶-۱-۲ اختلاف ارتفاع سطح زمین در استان تهران..... ۱۴.....
- ۷-۱-۲ گونه های گیاهی و مناطق جنگلی..... ۱۵.....
- ۸-۱-۲ مهم ترین رودخانه های اطراف تهران..... ۱۶.....
- ۹-۱-۲ گونه های گیاهی استان تهران..... ۱۷.....
- ۱۰-۱-۲ احتمال زلزله خیزی در تهران..... ۱۷.....
- ۱۱-۱-۲ موقعیت سیاسی تهران..... ۱۷.....
- ۱۲-۱-۲ جمعیت استان تهران..... ۱۷.....
- ۱۳-۱-۲ وضعیت اقتصادی در استان تهران..... ۱۹.....
- ۱۴-۱-۲ قنات های تهران..... ۲۱.....
- ۱۵-۱-۲ حمل و نقل..... ۲۲.....
- ۱۶-۱-۲ رخدادهای سیاسی..... ۲۲.....
- ۱۷-۱-۲ وجه تسمیه تهران..... ۲۳.....
- ۱۸-۱-۲ تاریخچه تهران..... ۲۴.....
- ۱۹-۱-۲ بافت تاریخی شهر و شکل گیری هسته اولیه تهران..... ۲۹.....
- ۲۰-۱-۲ دوران حکومت ناصرالدین شاه..... ۳۰.....

۲-۱-۲۱ تقسیم بندی تحولات ایجاد شده در تهران..... ۳۳

بخش دوم

۲-۲ خیابان لاله زار..... ۳۹

۲-۲-۱ موقعیت فعلی خیابان لاله زار..... ۳۹

۲-۲-۲ تاریخچه احداث و پیدایش خیابان لاله زار..... ۴۱

۲-۲-۳ عناصر تاریخی و با ارزش لاله زار..... ۵۳

۲-۲-۴ شناسایی ساختار تاریخی بافت..... ۵۴

بخش سوم خلاصه زندگی نامه معین التجار بوشهری

۳-۱ معین التجار بوشهری؛ احیا کننده نام و هویت خلیج فارس.....

۳-۲ دوره انقلاب مشروطه.....

۳-۳ دوره پهلوی.....

۳-۴ کتب.....

۳-۵ دلایل منتصب بودن خانه کوچه بوشهری به معین التجار بوشهری پدر خلیج فارس:

فصل سوم : معرفی و توصیف بنا

بخش اول

- ۱-۳ موقعیت طبیعی بنا..... ۵۷
- ۱-۱-۳ تاریخچه..... ۵۷
- ۲-۱-۲ موقعیت فعلی بنا..... ۶۴
- ۳-۱-۳ توصیف بنا..... ۷۱
- ۴-۱-۳ نوع بهره برداری و تزئینات بکار رفته..... ۸۳
- ۵-۱-۳ مصالح بکار رفته شده در بنا..... ۸۳
- ۶-۱-۳ کف سازی در بنا..... ۹۰
- ۷-۱-۳ شناخت سازه..... ۹۱
- ۸-۱-۳ شناخت پی..... ۹۱
- ۳-۸-۱-۳ پی در خانه معین التجار بوشهری..... ۹۲
- ۹-۱-۳ جزرها..... ۹۳
- ۱۰-۱-۳ پوشش ها..... ۹۴
- ۱-۱۰-۱-۳ پوشش مسطح..... ۹۴

- ۳-۱-۱۰-۲ پوشش تخت آجری..... ۹۶
- ۳-۱-۱۰-۳ پوشش های منحنی..... ۹۶
- ۳-۱-۱۰-۱ انواع قوس و طاق بکار رفته شده در بنا..... ۹۷

بخش دوم

۳-۲ مطالعه

- تطبیقی..... ۹۹
- ۳-۲-۱ شکل هندسی پلان بنا..... ۱۰۰
- ۳-۲-۲ پوشش سقف..... ۱۰۱
- ۳-۲-۳ تزئینات در بنا..... ۱۰۳
- ۳-۲-۴ تعداد طبقات..... ۱۰۵
- ۳-۲-۵ ورودی ها و کشیدگی زمین..... ۱۰۷
- ۳-۲-۵-۱ نتیجه گیری کلی..... ۱۰۸

فصل چهارم: آسیب شناسی و طرح مرمت

بخش اول

- ۴-۱ آسیب شناسی..... ۱۱۰
- ۴-۱-۱ آسیب شناسی حریم بنا..... ۱۱۰

- ۱۱۳..... ۲-۱-۴ آسیب نگاری درکوچه خانه معین التجار بوشهری
- ۱۱۵ ۳-۱-۴ آسیب شناسی بنا.....
- ۱۱۶..... ۱-۳-۱-۴ ضرورت آسیب شناسی.....
- ۱۱۶..... ۲-۴-۱-۴ طبقه بندی عوامل مخل در بنا.....
- ۱۱۸..... ۳-۴-۱-۴ روشهای شناسایی عوارض و عدم تعادلها.....
- ۱۱۹..... ۵-۱-۴ درمان.....
- ۱۲۲..... آسیب های وارده به بنا.....

بخش دوم

- ۱۵۹..... ۲-۴ مبانی نظری مرمت.....
- ۱۵۹..... ۱-۲-۴ سیاست و ضوابط اجرایی در مرمت بنا.....
- ۱۶۱..... ۲-۲-۴ اتخاذ روش های مرمتی در خانه معین التجار بوشهری.....
- ۱۶۲..... ۳-۳-۴ راهکار بهسازی لرزه ای.....

فصل پنجم : طرح احیاء

- ۱۶۳..... ۱-۵ مبانی نظری طرح احیا خانه معین التجار بوشهری.....
- ۱۶۵..... ۵-۵ گزینه های طرح احیا.....
- ۱۶۵..... ۶-۵ توجیه طرح احیا.....

- ۷-۵ شناخت طیف کاربران و نیازهای آنان..... ۱۶۶
- ۸-۵ ارائه برنامه فیزیکی..... ۱۶۶
- ۹-۵ مکان یابی عملکردها و ارائه برنامه نهایی..... ۱۶۷
- ۱۰-۵ سیستم حرارتی و برودتی..... ۱۶۷
- ۱۱-۵ مداخلات انجام شده در بنا برای اعطای کاربری..... ۱۶۹
- ۱-۱۱-۵ برداشتن دیوار باربر در طبقه همکف..... ۱۶۹
- ۱۲-۵ پوشش ها بعد از تغییر کاربری..... ۱۷۴
- ۱-۱۲-۵ جزئیات اجرای کفسازی..... ۱۷۴
- ۲-۱۲-۵ دیوارها..... ۱۷۵
- ۳-۱۲-۵ کف سازی محوطه..... ۱۷۵
- ۴-۱۲-۵ نصب کاشی برای سرویس بهداشتی و آبدارخانه..... ۱۷۵

فهرست تصاویر

۷.....	تصویر ۱-۲
۲۶.....	تصویر ۲-۲
۲۶.....	تصویر ۳-۲
۵۲.....	تصویر ۴-۲
۵۲.....	تصویر ۵-۲
۵۲.....	تصویر ۶-۲
۵۲.....	تصویر ۷-۲
۵۳.....	تصویر ۸-۲
۵۳.....	تصویر ۹-۲
۵۶.....	تصویر ۱۰-۲
۵۶.....	تصویر ۱۱-۲
۵۶.....	تصویر ۱۲-۲
۵۶.....	تصویر ۱۳-۲
۵۶.....	تصویر ۱۴-۲

تصوير ١٥-٢ ٥٦.....

ح

تصوير ١-٣ ٧٤.....

تصوير ٢-٣ ٧٤.....

تصوير ٣-٣ ٧٤.....

تصوير ٤-٣ ٧٤.....

تصوير ٥-٣ ٧٥.....

تصوير ٦-٣ ٧٥.....

تصوير ٧-٣ ٧٥.....

تصوير ٨-٣ ٧٥.....

تصوير ٩-٣ ٧٦.....

تصوير ١٠-٣ ٧٦.....

تصوير ١١-٣ ٧٦.....

تصوير ١٢-٣ ٧٦.....

تصوير ١٣-٣ ٧٧.....

تصوير ١٤-٣ ٧٧.....

تصوير ١٥-٣ ٧٨.....

تصویر ۱۶-۳ ۷۸

ط

تصویر ۱۷-۳ ۷۸

تصویر ۱۸-۳ ۷۸

تصویر ۱۹-۳ ۷۸

تصویر ۲۰-۳ ۷۹

تصویر ۲۱-۳ ۷۹

تصویر ۲۲-۳ ۷۹

تصویر ۲۳-۳ ۷۹

تصویر ۲۴-۳ ۷۹

تصویر ۲۵-۳ ۷۹

تصویر ۲۶-۳ ۸۰

تصویر ۲۷-۳ ۸۰

تصویر ۲۸-۳ ۸۰

تصویر ۲۹-۳ ۸۱

تصویر ۳۰-۳ ۸۱

تصویر ۳۱-۳ ۸۱

تصویر ۳-۳۲..... ۸۱

ی

تصویر ۳-۳۳..... ۸۴

تصویر ۳-۳۴..... ۸۴

تصویر ۳-۳۵..... ۸۴

تصویر ۳-۳۶..... ۸۴

تصویر ۳-۳۷..... ۸۵

تصویر ۳-۳۸..... ۸۵

تصویر ۳-۳۹..... ۸۵

تصویر ۳-۴۰..... ۸۶

تصویر ۳-۴۱..... ۸۶

تصویر ۳-۴۲..... ۸۷

تصویر ۳-۴۳..... ۸۷

تصویر ۳-۴۴..... ۸۷

تصویر ۳-۴۵..... ۸۸

تصویر ۴-۴۶..... ۸۸

تصویر ۳-۴۷..... ۸۸

تصویر ۴۸-۳ ۸۸

ک

تصویر ۴۹-۳ ۸۸

تصویر ۵۰-۳ ۹۰

تصویر ۵۱-۳ ۹۰

تصویر ۵۲-۳ ۹۰

تصویر ۵۳-۳ ۹۱

تصویر ۵۴-۳ ۹۱

تصویر ۵۵-۳ ۹۱

تصویر ۵۶-۳ ۹۱

تصویر ۵۷-۳ ۹۱

تصویر ۵۸-۳ ۹۲

تصویر ۵۹-۳ ۹۲

تصویر ۶۰-۳ ۹۲

تصویر ۶۱-۳ ۹۳

تصویر ۶۲-۳ ۹۳

تصویر ۶۳-۳ ۹۳

تصویر ۳-۶۴..... ۹۴

ل

تصویر ۳-۶۵..... ۹۴

تصویر ۳-۶۶..... ۹۵

تصویر ۳-۶۷..... ۹۵

تصویر ۳-۶۸..... ۹۵

تصویر ۳-۶۹..... ۹۵

تصویر ۳-۷۰..... ۹۵

تصویر ۳-۷۱..... ۹۶

تصویر ۳-۷۲..... ۹۶

تصویر ۳-۷۳..... ۹۸

تصویر ۳-۷۴..... ۱۰۱

تصویر ۳-۷۵..... ۱۰۱

تصویر ۳-۷۶..... ۱۰۱

تصویر ۳-۷۷..... ۱۰۱

تصویر ۳-۷۸..... ۱۰۲

تصویر ۳-۷۹..... ۱۰۲

تصویر ۸۰-۳ ۱۰۲.....

۴

تصویر ۸۱-۳ ۱۰۳.....

تصویر ۸۲-۳ ۱۰۳.....

تصویر ۸۳-۳ ۱۰۳.....

تصویر ۸۴-۳ ۱۰۴.....

تصویر ۸۵-۳ ۱۰۴.....

تصویر ۸۶-۳ ۱۰۶.....

تصویر ۸۷-۳ ۱۰۶.....

تصویر ۸۸-۳ ۱۰۸.....

تصویر ۸۹-۳ ۱۰۸.....

تصویر ۹۰-۳ ۱۰۸.....

تصویر ۹۱-۳ ۱۰۹.....

تصویر ۹۲-۳ ۱۰۹.....

تصویر ۹۳-۳ ۱۰۹.....

تصویر ۹۴-۳ ۱۰۹.....

تصویر ۹۵-۳ ۱۰۹.....

تصویر ۳-۹۶..... ۱۰۹

ن

تصویر ۳-۹۷..... ۱۱۰

تصویر ۳-۹۸..... ۱۱۰

تصویر ۳-۹۹..... ۱۱۰

تصویر ۳-۱۰۰..... ۱۱۱

تصویر ۳-۱۰۱..... ۱۱۱

تصویر ۳-۱۰۲..... ۱۱۱

تصویر ۳-۱۰۳..... ۱۱۱

تصویر ۳-۱۰۴..... ۱۱۱

تصویر ۳-۱۰۵..... ۱۱۱

تصویر ۴-۱..... ۱۲۱

تصویر ۴-۲..... ۱۲۱

تصویر ۴-۳..... ۱۲۱

تصویر ۴-۴..... ۱۲۲

تصویر ۴-۵..... ۱۲۲

تصویر ۴-۶..... ۱۲۳

تصوير ٧-٤ ١٢٣

س

تصوير ٨-٤ ١٢٤

تصوير ٩-٤ ١٢٤

تصوير ١٠-٤ ١٢٥

تصوير ١١-٤ ١٢٥

تصوير ١٢-٤ ١٢٦

تصوير ١٣-٤ ١٢٦

تصوير ١٤-٤ ١٢٧

تصوير ١٥-٤ ١٢٧

تصوير ١٦-٤ ١٣٦

تصوير ١٧-٤ ١٣٦

تصوير ١٨-٤ ١٣٦

تصوير ١٩-٤ ١٣٦

تصوير ٢٠-٤ ١٣٧

تصوير ٢١-٤ ١٣٧

تصوير ٢٢-٤ ١٣٨